

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
*КАФЕДРА БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ***

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY
*DEPARTMENT OF BANKING***

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН В
УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ»
Збірник тез доповідей**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
«TRANSFORMATION OF FINANCIAL AND CREDIT RELATIONS UNDER
DIGITAL ECONOMY CONDITIONS»
Collection of scientific works**

**13-14 Червня
ОДЕСА-2019**

**June 13-14
ODESA-2019**

УДК 336

ББК 65.9(4Укр)26

Т 43 Трансформація фінансово-кредитних відносин в умовах цифрової економіки: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Одеса 20-21 квітня 2017 р.): – Одеса: ОНЕУ, 2019. – 249 с. – Укр. та англ. мовами

У збірнику подані тези доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, в яких розглядаються актуальні питання диджиталізації у сфері освіти та економіки; а також проблеми впливу розвитку фінансових технологій і цифрових валют на банківську конкуренцію, бізнес-моделі банків, монетарну політику, фінансову стабільність та підходи до банківського регулювання.

Конференція проводиться кафедрою банківської справи Одеського національного економічного університету. Видання розраховане на дослідників, викладачів і студентів економічних спеціальностей, практикуючих фінансистів, юристів, аналітиків, працівників органів державного управління.

Тези доповідей подано в авторській редакції. Усю відповідальність за достовірність і коректність змісту несуть автори. Редакційна колегія може не поділяти повністю або частково думки авторів.

Редакційна колегія: Зверяков М.І., д.е.н., професор, ректор ОНЕУ; Кузнєцова Л. В., д.е.н., професор, зав. кафедри банківської справи ОНЕУ; Коваленко В. В., д.е.н., професор кафедри банківської справи ОНЕУ; Жердецька Л.В., д.е.н., доцент кафедри банківської справи ОНЕУ; Завадська Д.В., к.е.н., доцент кафедри банківської справи ОНЕУ Сівкова К.О., аспірант кафедри банківської справи ОНЕУ.

Відповідальний за випуск: Жердецька Л.В., д.е.н., доцент кафедри банківської справи ОНЕУ

Рекомендовано до друку Вченою радою Одеського національного економічного університету (протокол № 11 від «25» червня 2019 р.)

© ОНЕУ, 2019

© Автори тез, 2019

Transformation of financial and credit relations under digital economy conditions: Conference Scientific Works, International scientific and practical conference (June, 13-14, Odesa, Ukraine). Odesa, 2019. 249 p.

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission in writing of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

While every effort and care has been made to ensure the accuracy of the information contained in this publication, the publisher cannot accept responsibility for any errors or omissions it may contain. The opinions expressed in this issue are the responsibility of the author(s) and do not necessarily reflect the opinion of the editor.

© Odessa National Economic University, 2017

© Authors of theses, 2017

ЗМІСТ CONTENTS

СЕКЦІЯ 1. ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА: ТЕОРІЯ, АНАЛІТИКА ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

ALEKSEYENKO L., TULAI O. FINANCIAL-CREDIT RELATIONS: DISCUSSION ASPECTS FROM THE POSITIONS OF FORMATION OF DIGITAL ECONOMY.....	7
АНУФРІЄВА К.В. FINANCIAL SERVICES' DIGITALIZATION: INFORATIONAL RISKS AND CALL FOR REGULATION.....	10
БУБЛИК Є.О. ЗРОСТАННЯ ФІНАНСОВОЇ ВІДКРИТОСТІ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ТА РЕАКЦІЯ РЕГУЛЯТОРІВ.....	15
ГАРКУША Ю.О. РОЗВИТОК ДИСТАНЦІНОГО БАНКІВСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	19
ЗАВАДСЬКА Д.В. РОЗВИТОК СТРАТЕГІЇ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	22
HRISTO KRACHUNOV. CHALLENGES IN DIGITAL ECONOMY.....	25
КУЗНЄЦОВА Л.В. МАЙБУТНЄ БАНКІВ ТА ОСВІТИ У ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	29
МЕТЛУШКО О. В. ЗАСТОСУВАННЯ BIG DATA В БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	33
ПАНТЄЛЄЄВА К.О. ЦИФРОВІ ТРЕНДИ ТА ПОЗИЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	37
СЕМЕНОГ А. Ю. ІНФОРМАТИЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	43
ТАРАСЕВИЧ Н.В. ЦИФРОВІЗАЦІЯ БАНКІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	48
ТКАЧУК Н. М. ЕВОЛЮЦІЙНА ЕКОНОМІКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ.....	52
ЧМЕРУК Г.Г. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	57
ШЕЛУДЬКО С.А. РЕГУЛЯТОРНІ ТЕХНОЛОГІЇ (RegTech) ТА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	62

– Режим доступу: https://www.bea.gov/digital-economy/_pdf/defining-and-measuring-the-digital-economy.pdf.

5. Australian Government. Department of Broadband, Communications and the Digital Economy [Електронний ресурс] / Digital Economy: Future Directions, 2009. — Режим доступу: http://www.dbcde.gov.au/digital_economy/what_is_the_digital_economy.

6. Cassar C. What is digital economy? Unicorns, transformation and the internet of things [Electronic resource] / C. Cassar, D. Heath, L. Micallef. — Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/mt/en/pages/technology/articles/mt-what-is-digital-economy.html> (viewed on April 21, 2018). – Title from the screen.

7. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyi-rozvitku-cifrovoyi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-20182020-roki-ta-zatverdzhennya-planu-zahodiv-shodo-yiyi-realizaciyi>.

УДК 336.7

ШЕЛУДЬКО С.А.,

кандидат економічних наук,

Одеський національний економічний університет,

викладач кафедри банківської справи,

e-mail: s.szaludko@gmail.com, ORCID ID 0000-0003-0636-4940

РЕГУЛЯТОРНІ ТЕХНОЛОГІЇ (RegTech) ТА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Процеси інформатизації, діджиталізації та віртуалізації в сьогоденній світовій економіці за рівнем зацікавленості впевнено усувають з вершини п’єдесталу економічну інтеграцію та глобалізацію. Причому це стосується як науковців, так і практиків у сфері бізнесу та фінансів. Так, якщо в 2013 р. серед щоденних пошукових запитів 73 стосувалися глобалізації, а FinTech шукали лише двічі, то вже у 2018 р. співвідношення складало 71 проти 69 (причому в

ділових новинах FinTech згадували в 2,5 рази частіше за глобалізацію, а в наукових публікаціях за цей же рік – більш, ніж уп'ятеро)⁴.

Утім, якщо інтерес до фінансових технологій, викликаний, у тому числі, стрімким розвитком ринку цифрових валют, призвів до більш-менш повсюдної обізнаності щодо сутності та призначення FinTech, то відповідні знання про технології регуляторні (RegTech) досі не набули належного розповсюдження. Тому спершу варто подати дефініцію RegTech в контексті цього дослідження.

У найбільш загальному вигляді під регулятивними технологіями або RegTech розуміють управління регуляторними процесами на фінансових ринках за допомогою сучасних інформаційних технологій. У вузькому ж сенсі RegTech є конгломератом компаній, що надають послуги з комплаєнс-аналізу за допомогою SaaS-технологій⁵ [1]. Утім, зведення регулятивних технологій до комплаєнсу, на наш погляд, є некоректним, оскільки суб'єктами цієї галузі можуть бути як агенти економіки (регульовані), так і органи економічної влади (регулятори). На наш погляд, RegTech – це комплекс заснованих на цифрових технологіях засобів і методів реалізації внутрішнього та зовнішнього контролю над діяльністю суб'єктів фінансового ринку в умовах його діджиталізації. З цього випливає, що регулятивні технології за суб'єктністю можна умовно поділити на мікро- та макрорегулювання (останнє інколи називають наглядовими технологіями або SupTech) [2, с. 10].

До складу регулятивних технологій можна віднести наступні засоби:

- управління великими даними (Big Data);
- клієнтська ідентифікація (KYC⁶);
- ризик-менеджмент;
- управління змінами;

⁴ представлена інформація отримана автором з відкритого сервісу Google Trends (<http://www.trends.google.com>) за гаслами «globalization» і «fintech».

⁵ Software-as-a-Service (програмне забезпечення як послуга) – форма «хмарних технологій», за якою клієнту надається віддалений доступ до готового програмного забезпечення, що повністю регламентується, адмініструється та обслуговується постачальником.

⁶ Know Your Client (знай свого клієнта) – метод ідентифікації та оцінки клієнта до повноцінної співпраці, коли цього потребує регулятор.

– управління в умовах специфічних вимог (GDPR⁷ тощо).

Отже, інструментарій RegTech може використовуватися як для вдосконалення класичних управлінських засобів у нових умовах цифрової економіки, так і для пошуку розв’язання регуляторних проблем, пов’язаних з появою абсолютно нових сегментів фінансового ринку (тобто, FinTech). RegTech сфокусований, головним чином, на технологічних вирішеннях завдань нагляду та нормативного контролю, пов’язаного з поширенням FinTech. Для цього застосовуються цифрові дані та комп’ютерні мережі, які замінюють класичні процеси моніторингу через організаційну структуру.

Ключовим елементом регуляторних технологій (як і технологій фінансових) є нові типи обробки великих обсягів даних. Таке поєднання процесів діджиталізації та технологічних інновацій дає змогу модернізувати збір і аналіз даних з метою отримання більш точної та своєчасної інформації для забезпечення виконання нормативних вимог і завдань ризик-менеджменту в інститутах фінансового ринку і органах монетарної влади (табл. 1).

Розглядаючи модель реалізації можливостей RegTech, можна дійти висновку про компліментарність цих технологій, оскільки відмова від паралельного застосування класичних засобів нагляду можлива лише при функціонуванні фінансового ринку виключно в умовах FinTech. Оскільки індустрія регулятивних технологій (як і цифрових технологій взагалі) знаходиться у постійному розвитку та розгортається на все нових і нових сегментах фінансового ринку, зазначені в табл. 1 сфери застосування RegTech не творять вичерпний перелік.

Перспективність і необмеженість розвитку змушують органи регулювання фінансових ринків до диверсифікованого підходу у використанні RegTech. На думку експертів, заохочення інновацій у регулюванні передбачає, зазвичай, їх попередню апробацію – т.зв. «нормативну пісочницю», тобто

⁷ General Data Protection Regulation (Загальний регламент захисту даних) – Постанова ЄС 2016/679 щодо уніфікації та посилення захисту персональних даних.

обмежену кількість учасників ринку, яким дозволено впроваджувати та розвивати інноваційні технології без надмірного нагляду та заборон [5].

Таблиця 1

Сфери та рівні реалізації засобів і методів RegTech

Сфери	Рівні		
	макрорегулювання (SupTech)	мікрорегулювання (RegTech s.s.)	
1. Комплаєнс (т.зв. «динамічний комплаєнс»)	- аналіз комунікації торговців фінансового ринку; - розкриття інформації щодо акціонерів; - автоматизований аудит.	- ідентифікація та відстеження змін у національних і міжнародних регуляторних вимогах; - автоматичний моніторинг у реальному часі гатунку відповідності та комплаєнс-ризиків.	Засоби і методи
2. Ідентифіка ційний менеджмент і контроль	- протидія відмиванню грошей і фінансовому шахрайству (AML); - оновлення інформації щодо власників рахунків і їх операцій у реальному часі.	- діджиталізація процесів реєстрації клієнтів і партнерів; - тригери для автоматичного виявлення шахрайських операцій на основі безперервно оновлюваних профілів клієнтів (KYC, DLT ⁸).	
3. Ризик- менеджмент	- збір, групування та аналіз даних щодо потенційних джерел генерації системних ризиків на базі технологій штучного інтелекту.	- автоматичне генерування внутрішньої звітності щодо ризиків; - автоматична ідентифікація та моніторинг ризиків; - система попередження виникнення ризиків та автоматична реалізація дій щодо його мінімізації.	
4. Регуляторн а звітність	- автоматизація та інтеграція регуляторних вимог до звітності.	- оптимізація та підвищення точності та своєчасності подачі звітності (у т.ч. у реальному часі).	
5. Моніторинг транзакцій	- моніторинг і аудит транзакцій на ринку у реальному часі з метою виявлення зловживань ринковим становищем.	- наскрізна перевірка систем захисту від шахрайства; - автоматизація роботи бек-офісу (розрахунок після транзакції, процедури закриття угод).	
6. Фінансовий трейдинг	- моніторинг за дотриманням принципів ринкової дисципліни в реальному часі.	- автоматизація процедур з розрахунку маржі, вибору контрагентів і торгівельних майданчиків.	

Джерело: складено автором з використанням [2–4, 6].

Активне співробітництво регуляторів з фірмами з галузі FinTech і RegTech може сприяти ефективнішому виявленню перешкод для діджиталізації (як нормативних, так і адміністративних). Це важливо через безсумнівний зв'язок інновацій з цифровими даними, а відтак – і з діджиталізацією

⁸ Distributed Ledger Technology (технологія розподіленої звітності) – система децентралізованого зберігання інформації щодо транзакцій учасників платіжної системи (найвідоміша форма – Blockchain).

економіки [6]. Тому активне використання RegTech країнами із застарілими банківськими системами може привести до серйозних змін парадигми розвитку фінансового ринку для більш швидкого переходу до нової ери економічного розвитку. Це стає можливим як раз через нерозвиненість системи дозволів і заборон у діяльності фінансових інститутів, ніж у розвинених країнах з більш складними і усталеними фінансовими системами і наглядом.

Утім, украй важливо уникати впровадження нових технологій, не маючи стратегічного і всеосяжного довгострокового уявлення про те, де фінансовий нагляд повинен бути застосований більш радикально або більш ліберально. Зміна парадигми може бути успішною тільки за правильного мислення і лідерства регулюючих і наглядових органів, оскільки вони вимагають глибоких перетворень у фінансовій культурі. Монетарна влада повинна спочатку визнати необхідність змін, розуміти і відслідковувати події у світовому FinTech і RegTech, що може бути здійснено шляхом більш тісної взаємодії з гравцями галузі (не виключаючи й фірми, що перебувають поза регулятивним полем). Оскільки ж «очікуваний вплив технологічних змін, як правило, переоцінюється в короткостроковій перспективі, але недооцінюється в довгостроковій перспективі» [7, с. 24-25], випереджаюче ставлення до інновацій у кінцевому підсумку допоможе регуляторним органам орієнтуватися в майбутніх змінах, щоб сприяти розвитку й одночасно стримувати надмірні ризики.

Список використаних джерел

1. Regtech Definition // Investopedia. – Access mode: <https://www.investopedia.com/terms/r/regtech.asp>.
2. FinTech, RegTech and SupTech: What They Mean for Financial Supervision // TC Notes. – 2017. – August. – 19 p.
3. English S., Hammond S. Fintech, Regtech and the Role of Compliance in 2019 // Thomson Reuters. – 2019. – 36 p.
4. What is “Regtech” and Why Does it Matter? // Ascent. – Access mode: <https://www.ascentregtech.com/blog/what-is-regtech/>.
5. Bullock M. Financial Technology and Payments Regulation // 5th Bund Summit on Fintech. – Shanghai (July 2018).

6. RegTech in Financial Services: Technology Solutions for Compliance and Reporting // Institute of International Finance. – Access mode: https://www.iif.com/system/files/regtech_in_financial_services_-_solutions_for_compliance_and_reporting.pdf.

7. Aaron M., Rivadeneyra F., Sohal S. FinTech: Is This Time Different? A Framework for Assessing Risks and Opportunities for Central Banks // Bank of Canada Staff Discussion Paper. – 2017. – No. 10. – 35 p.
